

БАДИЙ ТАЪЛИМДА БАДИЙ ТАФАККУРНИНГ ЎРНИ

Элмиров Камол Ортикович

*НМТИ тадқиқотчиси, ЎзБА Таълим муассасалари
фаолиятини мувофиқлаштириши ва методик таъминлаш
бошқармаси бошлиғи ўринбосари*
kamol.elmirov@mail.ru

Аннотация: Мақолада Ўзбекистонда бадий таълим тизими, бадий таълимда бадий тафаккурнинг ўрни кўриб чиқилган.

Аннотация: В статье рассматриваются о системе художественного образования в Узбекистане, роль художественного мышление в художественном образовании.

Abstract: The article discusses the system of artistic education in Uzbekistan, the role of artistic thinking in artistic education.

Калит сўзлар: Таълим, бадий таълим, бадий тафаккур.

Ключевые слова: Образование, художественное образования, художественное мышление.

Key words: Education, artistic education, artistic thinking.

Кириш. Юртимиз ривожининг ҳозирги босқичида бадий таълим тизимини янада ривожлантириш, ижодкор ва истеъдодли ёшларни маънавий-ахлоқий тарбиялаш асосий вазифалардан бири ҳисобланади. Бунда, айниқса, узок йиллик тарихга эга бадий таълим тизими ўрганиш, унинг ҳозирги ҳолатини ҳамда соҳада амалга оширилган ислохотларни баҳолаш ва моҳиятини чуқурроқ тадқиқ қилиш ҳамда унга бадий тафаккурнинг ўрнини ўрганиш муҳимдир.

Бугунги кунда барча соҳалар қатори таълим, маданият ва санъат, маънавий-маърифий ишлар ривожига катта эътибор қаратилмоқда, бу йўлда фармон ва қарорлар қабул қилинмоқда. 2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясининг 5-йўналиши 75-мақсадида Тасвирий ва амалий санъат ҳамда дизайн йўналишларини ривожлантириш, аҳолининг бадий-эстетик дидини юксалтиришга оид қатор вазифалар белгиланиши бадий таълим ўрганиш масалаларини долзарблигини оширади.

“Бадий таълим” ибораси икки сўз бирикувидан иборат: бадий ва таълим. “Бадий” деганда (бадийятга, нафис санъатга оид; гўзал, ажойиб) воқеликни нафис санъат воситалари, усуллари, образлари орқали ифода этувчи; тасвирловчи [1] назарда тутилади. “Таълим” деганда эса (ўргатиш, ўқитиш, илм бериш; маълумот) билим бериш, малака ва кўникма ҳосил қилиш жараёни, кишини ҳаётга ва меҳнатга тайёрлашнинг асосий воситаси [2] тушунилади.

Тасвирий ва амалий санъат ҳамда дизайн йўналишларига ихтисослаштирилган таълим – бадий таълимдир.

Бизнингча, бу реал тариф бўлиб, тушунчанинг мазмун-моҳиятини очиқ беради. Мазкур тушунча одатда, Ўзбекистон Бадий академияси тизимидаги

тасвирий ва амалий санъат ҳамда дизайн йўналишларига ихтисослашган таълим муассасаларига нисбатан қўлланилади.

Бадиий таълим ўқувчиларнинг ҳар томонлама камол топишининг ажралмас қисмидир. Унинг мазмун-моҳияти табиат ва жамият гўзаллигини англаш, одамлар ўртасидаги муносабатларнинг гўзаллигини англаш, теварак-атрофдаги воқеликни бадиий нигоҳ билан идрок этиш, бадиий истеъдодни тарбиялашдан иборат. Бадиий таълим ёшларга бадиий билимларни ўрганиш, бадиий асарларни кадрлаш ва бадиий маҳоратга эга бўлиш асосида бадиий тафаккурни шакллантириш, бадиий дид ва бадиий руҳга эга бўлиш, инсоний маданиятни мерос қилиб олиш, бой туйғуларни тарбиялаш ва комил шахсни тарбиялаш, бахтли ҳаёт кечириш имконини беради.

Бадиий таълим гўзалликни бошланғич нуқта сифатида қабул қиладиган таълимдир, шунда болалар эрта ёшданок ўзларининг ҳақиқий ички туйғуларини ифода этишга ўрганадилар.

Бадиий таълим ҳиссиётларни тарбиялаш ва ёшларда яхши ғоявий сифатни тарбиялаш вазифасини бажаради. Ажойиб санъат асарларида акс эттирилган нарсалар, одатда, муаллиф томонидан ҳаёт прототипини янада ёрқинроқ ва типик қилиш учун қайта ишланади, шунинг учун нарсаларнинг моҳиятини янада аниқроқ акс эттиради.

Бадиий тафаккурни тушуниш аввало уни идрок этишдан бошланади. Абдулла Шер таъкидлаганидек, санъат асарини тушунишнинг энг юксак даражаси ҳиссий-ақлий идрок этишдир. Унда идрок этувчи мазмун босқичидан шаклга, шаклдан ғоявий босқичга табиий равишда ўтади. Унда асарга ҳиссий кириб бориш ақлийликни инкор этмайди, ҳиссиёт ва тафаккур уйғунлашиб кетади, ҳайрат ҳамда бадиий фавқулоддалик ақлий мезонлар билан изоҳланади. Бошқачароқ айтганда, бундай эстетик идрок этувчи асар сюжети ҳаётий реаллик эмаслигини англаган ҳолда, уларни ҳаётий реалликдан гўзалроқ, қизиқарлироқ, баландроқ идеал билан боғлиқ даражадаги реаллик тарзида қабул қилади.

Бадиий таълим ёшларнинг эстетик онгини юксалтириш, жисмоний ва онгини соғлом ривожланишига кўмаклашиш вазифасини бажаради. Турли фаслларга оид эскизларни чизиш, томоша қилиш ёки тақлид қилишда қатнашиш каби ажойиб санъат асарларини кадрлаш ўқувчиларнинг эстетик онгини ва ҳаётий қизиқишини ошириши, бу гўзал нарсаларни шахсий тажрибаси орқали ўқувчиларнинг психологик сифати, психологик мослашуви ва чидамлилигини ошириши мумкин. Бадиий таълим маърифатлилик, ёшларнинг инновацион тафаккурини такомиллаштириш ва ривожлантириш функциясига ҳам эга.

Бадиий таълим амалиёти орқали ўқувчилар нарсаларни кўз билан диққат билан кузатишга, нарсаларни қулоқ билан ҳис қилишга, нарсаларни юрак билан ҳис қилишга ўргатилади. Бадиий таълим - бу тасвирий фикрлашни ўргатишдан мантиқий фикрлашгача бўлган жараён дир. Бадиий таълим ёшларнинг шахсиятини ривожлантириш ва ўқувчиларнинг ҳамкорлик онгини тарбиялаш функциясига ҳам эга.

Шахс ижтимоий ташкилотлардаги бойлик ва хилма-хилликнинг асоси, шунингдек, шахсий қадриятни рўёбга чиқариш учун асос бўлиб, санъат курслари инсон шахсини энг ҳурмат қиладиган ва ҳимоя қиладиган курслардан биридир.

“Шахс маънавиятидаги кучли ўзгаришлар, кескин бурилишлар замон ва макондаги тараққиёт билан боғлиқ бўлиб, у ислохотлар ва ижтимоий-сиёсий фаолият билан параллел ривожланади. Аниқроқ қилиб айтганда, мазкур жараён “табиат-жамият-шахс” тизими муносабатларида объект (реал воқелик, ахлоқий ва эстетик онг ички тизими) ва субъект (ижтимоий институтлар) бирлиги тарзида қаралиши керак” [3].

Тасвирий ва амалий санъат дарслари ва санъат фаолияти орқали ўқувчиларнинг бадиий ютуқларини яхшилаш ва уларнинг тана ва ақлнинг барча жабҳаларида ҳар томонлама уйғун ва ҳар томонлама ривожланишига ёрдам бериш.

Бадиий таълим маҳоратни оширишга жуда катта эътибор беради ва асосий фикрларни нотўғри тушуниш туфайли ўз қийматини йўқотади. Агар санъат таълими ўз ривожланишининг қийматини таъминлашни истаса, у фақат бадиий таълимни ривожлантиришнинг асосий нукталарини тушуниши ва умумий тараққиётга ёрдам бериши мумкин.

Бадиий таълим мазмуни одатда санъат назарий билимлари, бадиий касбий маҳорат ва бадиий амалиётга бўлинади, улар орасида бадиий амалиёт етакчи рол ўйнайди. Шундай экан, бадиий таълим жараёнида бадиий амалиёт энг муҳим жиҳат бўлиши керак.

Бадиий амалиёт деганда ўқувчиларнинг олган назарий билимларини ўз тафаккури орқали ҳаётга татбиқ этиши, турли бадиий машғулотларда қатнашиши ва уларда ўз ролини ўйнаши ҳам тушунилади.

Ижтимоий санъат амалиётида талабалар унга эстетик фикрларни бирлаштириши, санъат ҳақидаги шахсий тушунчаларини, фикрлаш усулларини ва кузатиш бурчакларини ўзларининг ижтимоий амалиёти ва ҳаётий амалиёти билан уйғунлаштириши, кўникма ва ўз-ўзини ўзи ўртасидаги муносабатни аниқлаштириши керак. Талабалар доимо ўзларининг турли маънавий тажрибалари ва ижодларини казиб олишлари ва уларни турли усуллар ва воситалар орқали ифода этишлари керак, шунда тарбиявий фикрлар бадиий амалиётда ўрнатилиши ва ниҳоят, ҳаётга, бадиий фикрлаш тарзи ва бадиий ижодига нисбатан ўзига хос бадиий тасаввурини шакллантириши керак.

Бадиий таълим бу фаол ўз-ўзини излаш ва ўсишдир. Бизнингча, ҳар бир ўзига тегишли бўлган санъат қувончини ва ҳаётнинг асл маъносини кашф эта олади.

Инсон учун бадиий таълим эрта ҳаёт ривожланишининг асосий ҳаракатлантирувчи кучи ва шахс сифати ва қобилиятини ҳар томонлама яхшилашнинг муҳим йўлидир. Ҳар бир бола ўйин руҳи ва санъат руҳи билан туғилади. Баъзи узоқни кўра оладиган педагоглар 7-14 ёшда бадиий таълим мактаб ҳаётининг асосий мавзусига айланиши кераклигини тарғиб қиладилар. Бу одамларнинг билиш қобилиятини ривожлантиришга ёрдам беради.

Инсоннинг билиш қобилияти инсоннинг бирламчи ва асосий қобилияти бўлиб, у бошқа қобилиятларни ҳам шакллантириш учун асосдир. Интеллектуал таълим мантиқий ва рационал когнитив қобилиятларни таъкидлайди ва кўпроқ одамларнинг чап миясини ривожлантиришга қаратилган. Бадиий таълим интуитив ва перцептив когнитив қобилиятларга, кўпроқ одамларнинг ўнг

миясини ривожлантиришга қаратилган.

Одамларнинг ижодий қобилиятини тарбиялашга ёрдам беради. Ижодкорлик инсон қобилиятлари тизимининг муҳим қисми бўлиб, у инсоннинг барқарор ривожланишини текширишнинг муҳим белгисидир. Бадиий тафаккур кўпроқ сезги, сакраш ва чизиқли бўлмаган нарсаларга йўналтирилганлиги сабабли, у ҳар қандай турдаги ихтиро ва ижодни яқунлашда асосий рол ўйнайди. Шу маънода, “одамлар санъатга юзланса, ижодий фаолият лабораториясига киради”. Кант буни шундай таърифлаган: “Санъат муқаддас, у фандан юксак ва чуқурроқдир. У очиб берадиган ҳақиқат фан доирасидан ташқарига чиқади.” Бу жумла бир томондан бадиий ижоднинг ўзига хослигини очиб беради, яъни ихтиро жараёнидир. Ижод бу йўқдан бирор нарсани яратиш жараёнидир.

Бадиий таълим одамларнинг эстетик қобилиятини яхшилашга ёрдам беради. Яъни агар сен санъатдан завқ олмоқчи бўлсанг, демак, сен бадиий тарбияга эга бўлган инсон бўлмоғинг керак. Бизнинг назаримизда дунёда гўзаллик кам эмас, гўзалликни кашф этувчи кўз етишмайди. Гўзаллик кўзларини ўстириш учун эса бадиий таълимда бадиий тафаккур муҳим аҳамиятга эга. Чунки бадиий тарбиянинг мақсадларидан бири эстетикадир.

Эстетика бадиий таълим қийматининг асосий маъносидир. Эстетик туйғуни шакллантиришда бадиий тафаккур катта аҳамиятга эга. Ҳар бир боланинг қалбида эстетик потенциал бор, лекин бу уни романтик тарзда уйғотиш мумкинми ёки мос келадиган аниқликдан кейин гўзалликнинг юқори даражадаги бадиий тасаввурига ва ҳаёт соҳасига ҳар томонлама шакллантирилишига боғлиқ. Бадиий таълим орқали болалар қалбига гўзал уруғларни екиш спирал тажриба тузилмасини шакллантириши ва етарлича бой туйғу, идрок ва мулоқот қобилиятларини шакллантириши мумкин. Бинобарин, бадиий тафаккур гўзаллик туйғусини уйғотиш ҳамдир. Бадиий таълим инсонларда эстетикага бўлган эҳтиёжни уйғотади, эстетик дидини тарбиялайди, эстетик тушунчаларини шакллантиради. Санъат асарларини ҳис қилиш, қадрлаш, тушуниш ва яратиш орқали кишиларда аста-секин маълум эстетик қобилият шаклланади. Бирор киши эстетик шахсга айлангандан сўнг, кундалик ҳаётда у ўз ҳаётини гўзаллик услубига кўра яхшилаши мумкин.

Бадиий таълим одамларнинг психологик мослашиш қобилиятини яхшилашга ёрдам беради. Замонавий ҳаёт суръатининг доимий тезлашиши ва тобора шиддатли ижтимоий рақобат билан инсон психологияси одатда паст чидамлилик, заиф мослашиш қобилияти ва заиф тозалаш қобилияти каби муаммоларга дуч келади. Санъат, чунки у одамларнинг ҳиссий дунёсига бевосита таъсир қилади, одамларнинг танаси ва руҳи билан энг яқин муносабатда бўлади ва одамларнинг ақлий ва ҳиссий зиддиятлари ўртасидаги мувозанатни топади, одамларнинг турмуш тарзини “материализация ва жисмонийлашув” дан “бадиийлаштириш”га ўзгартиради.

Япония ва бошқа мамлакатларда руҳий касалликларни даволашда санъатдан фойдаланиш даволаш технологиясининг янги турига айланди. Масалан, рангтавир терапияси орқали беморларга ўзларини бўшатиш ва ифода этишга рухсат берилади; муסיқа терапияси орқали беморларга ҳис-туйғуларини чиқаришга рухсат берилади; драма терапияси орқали беморларга спектакллар ва

бошқалар ёрдамида ўзларига қайтишларига рухсат берилади. Бундай даволаш усуллари ўзига хос ижобий натижаларни бериб келмоқда.

Бадий таълим одамларда ижтимоий мулоқот қобилиятларини ривожлантиришга ёрдам беради. Бадий таълим нафақат одамларга ижод қилишни ўрганишга имкон беради, балки одамларга ҳамкорлик қилиш ва мулоқот қилишни ўрганишга имкон беради. Бадий ўрганиш жараёнида ўқувчилар ўз фикр, мулоҳаза ва таклифларини ифодалашда кўриш, эшитиш, улар мулоқот ва ифода кўникмаларини шакллантиришда муҳим ўрин тутаяди. Худди шундай, санъат фанларини жамоавий ўрганиш жараёнида иштирок этиш ҳамкорликни ўрганиш ва мулоқот кўникмаларини такомиллаштириш жараёнидир ва бу фазилатлар ўқувчиларнинг ҳозирги ва келажакдаги ҳаёти учун жуда муҳимдир.

Бадий тафаккур инсон шахсини шакллантиришга муносиб ҳисса қўшади. Бадий таълимнинг турли шакллари орқали болаларда аста-секин мувоzanат, макон ва тузилиш ҳақида дастлабки тушунча шаклланади ва шулар асосида руҳни узлуксиз озиқлантирадиган, ҳаётни тарбияловчи, инсонийликни камол топтирувчи баркамол шахс шаклланади. Хотира, кузатувчанлик ва бошқа қобилиятларни тарбиялаш асосида санъатни ўрганиш жараёни диққатни жамлаш, қатъиятлилиқ, мақсадга мувофиқлик ва бошқалар билан бирга бўлиши керак. Унинг ўқув жараёни ҳам индивидуал, ўзига хос, барқарор ва яхлит хулқ-атвор намуналарини, фикрлаш ва ҳиссий шакллари шакллантиришга кўмаклашиш жараёнидир. Бу, шубҳасиз, одамларнинг бугунги ҳаёти, келажакдаги ўсиши, ривожланиши, соғлом фикр-мулоҳазаларини шакллантириш учун муҳим аҳамиятга эга.

Бугун Ўзбекистонда таълим даражаси ва сифатига янги талаблар қўйилмоқда. Ўзбекистон Республикасида сўнгги йилларда таълим соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар мамлакатимизда таълим сифатининг жаҳон даражасига мос келишини таъминлаш, шу орқали жаҳон талабига жавоб бера оладиган мутахассисларни тайёрлаш ва рақобатбардош таълимни таъминлашга қаратилган. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистонлик ўқитувчиларнинг малакасини ошириш борасидаги янги ёндашуви уларнинг педагогик ҳаётига қўшимча ижобий ўзгаришлар киритиш имконини беради.

Буюк мутафаккир Уилям Уорд фақат ўқитувчи – маълумот беради, яхши ўқитувчи тушунтиради, ажойиб ўқитувчи – кўрсатади. Ажойиб ўқитувчи илҳомлантиради. Шундай экан, XXI аср ўқитувчиси серкирра бўлиши табиий, деб ўйлаймиз. Ўқитиш билан бирга таълим бериш - замонавий ўқитувчидан талаб қилинадиган асосий вазифадир. Шунинг учун ҳам машҳур ўқитувчи К.Д.Ушинскийнинг “Таълим – таълимнинг қудратли органи, бу органдан фойдаланишни билмаган педагог ўқувчиларга энг муҳим ва зарур таъсир воситаларини йўқотади” деган сўзларини ёдга олсак тўғри бўларди.

Бадий тафаккур - мураккаб, ғоявий, ҳиссий маънога эга бўлган, чуқур ва машаққатли тафаккурни, бадий ҳаяжонни ва турли бадий образларни ривожлантиришни ифодаловчи бадий жараён ҳисобланади.

Бадий тафаккур ўзининг гўзаллиги, назокати билан инсон қалбини забт этади, тафаккури, онгини кенгайтиради, эзгу хулқ-атворнинг шаклланишига

таъсир қилади. Бадиий тафаккур инсоннинг юксак, эзгу фикрлари, орзу-умидлари, эзгу тилаклари, қувончлари, қайғулари, турли туйғуларини акс эттиради. Демак, бадиий тафаккур бизнинг ҳаётий шеригимиздир.

Бадиий тафаккур бадиий таълимнинг ажралмас ва муҳим мазмуни бўлиб, ўқувчиларни маънавий дунёсини бойитиш, янгилик туйғусини тарбиялаш, ҳар томонлама камол топишида беқиёс ўрин тутади.

1. Ёшларнинг ҳар томонлама тафаккурини ривожлантиришга ҳисса қўшади: Инсон тафаккури мантиқий тафаккур ва тасвирий тафаккурга бўлинади ва бу иккиси бир-биридан ажралмас. Агар сиз улардан фақат биттасига эътибор қаратсангиз, бу нотўғри ва тўлиқ бўлмаган фикрлашдир, бу эса инсоннинг сифатини умумий яхшилашни чеклаши мумкин. “Имтиҳонга йўналтирилган таълим” айнан болаларнинг тасавури ва ижодига чекловнинг ўзига хос тури бўлиб, катта чекловдир. Эйнштейн шундай деган эди: “Тасаввур билимдан муҳимроқдир, чунки билим чекланган, тасаввур эса дунёдаги ҳамма нарсани умумлаштиради, тараққиётга ёрдам беради ва билимлар эволюциясининг манбаидир.” Шунинг учун мантиқий тафаккурни тасвирий фикрлаш, илмий фикрлаш ва бадиий тафаккур органик тарзда бирлаштирилиб, юксак тафаккур тарзини шакллантиради.

2. Ўқувчиларнинг соғлом ва бой ҳиссий дунёсини тарбиялашга ҳисса қўшади: Таълимни ҳис-туйғулардан ажратиб бўлмайди. Таълим жараёнида ҳис-туйғу тарбиячи ва тарбиячи ўртасида кўприк ва боғловчи сифатида ишлатилиши керак, бу эса тарбиявий самаралар беради. Таълим ҳиссиётдан ажралмасдир. Туйғу одамларни энг яхши тарбиялаши, одамларни энг кўп ҳаракатга келтириши ва энг яхши натижаларга эришиши мумкин. Бадиий таълимнинг ўзига хос хусусиятлари нафақат ақл-идрок билан одамларни ишонтириш, балки энг муҳими, одамларни ҳис-туйғулари ва ҳиссиётлари билан ҳаракатга келтиришдир. Ҳозирги болалар ва ўсмирларда одамлар ўртасидаги ҳиссий алоқалар камроқ, бегона ва бефарқ. Бинобарин, ўқувчиларнинг соғлом ва бой ҳиссий дунёсини тарбиялаш жуда муҳим таълим мазмунидир.

3. Ахлоқий тарбияни кучайтириш, ахлоқни гўзаллик билан тўлдириш фойдалидир.

Бадиий таълимнинг ўзига хос хусусияти шундаки, у мажбурлаш эмас, балки бадиий фаолият орқали одамларда қизиқиш ва ҳис-туйғуларни уйғотиш, шунинг учун одамлар бахтли таълим олишлари мумкин. Бадиий таълим орқали ёшларнинг яхши-ёмонни, гўзаллик ва хунукликни ажратиб олишга катта ёрдам беради. Бу жиҳатдан уни бошқа таълим билан алмаштириб бўлмайди.

Бадиий таълим таълимнинг ажралмас қисми ва ҳар томонлама сифатли таълимни амалга оширишнинг муҳим қисмидир. Ҳозирги вақтда одамлар кўпинча бадиий таълимга касбий санъат таълимининг истиқболи ва талаблари билан онгсиз равишда қарайдилар, бу кўпинча бадиий таълимнинг ривожланишини сифатли таълим йўналишидан четга суриб қўяди. Бадиий таълим – таълим мақсадига бадиий воситалар орқали, яъни тасвирий санъат дарсини ўқитиш ва тасвирий фаолият орқали эришиш, ўқувчиларнинг бадиий маҳоратини ошириш, уларнинг жисмонан ва онгнинг барча жабҳаларида баркамол ва ҳар томонлама ривожланишига кўмаклашишдир.

Болаларнинг бадий фаолиятида ўқитувчилар бевосита болаларнинг ҳис-туйғуларини ва санъатнинг ҳиссий тажрибасини, болаларнинг тасвирий фикрлаш ва тасаввурларини, ижодкорлигини ва бошқаларни бевосита ўргата олмайдилар ва фақат илҳом ва йўл-йўриқ орқали тарбияланадилар. Болаларнинг бадий таълимига келсак, ўқитувчилар болаларнинг шакли, ранги, композицияси ва бошқаларни кузатиш ва ҳис қилишга йўналтиради. Яхлит санъат шакллари ва табиий шакллари ўзлаштириш онгда тасаввурларни шакллантиради. Болалар тасвирларни яратишда ранг ва шаклдан фойдалана бошлаганларида, ўқитувчилар болаларни ўз онгидаги тасвирларни қайта ишлашга илҳомлантириши, ўзларининг жасур тасаввурларини қўшишлари, янги эстетик концепцияни шакллантиришлари, сўнгра уни асарда ижодий ифодалаш учун тилдан фойдаланишлари мумкин.

Иккинчидан, биз ёш болаларнинг қизиқишлари ва севимли машғулотларини ҳурмат қилишимиз керак.

Учинчидан, ёш болалар учун қулай ва ёқимли муҳит яратиш.

Бадий таълими - бу ўзига хос даволаш усулига эга бўлган таълим. Яъни бадий таълим болаларнинг қўл, кўз ва мия фаолиятини мувофиқлаштириш фаолиятини ривожлантирувчи таълим муҳитидир. Ўқитувчилар онгли равишда машғулотлар хонасида бадий бурчак ташкил қилишлари, турли бўёқлар каби расм материаллари билан таъминлашлари, тайёр ва ярим тайёр сахна либослари, магнитофонлар, дисклар, зарбли асбоблар ва бошқалар билан таъминлашлари, болаларга етарли бўш жой беришлари ва ўзига хос қулайлик яратиш, эркин ва демократик муҳит уларга эркин фикрлаш ва дадил тасаввур қилиш имконини беради.

Хулоса қилиб айтганда, бадий тафаккур бадий таълимнинг ажралмас ва муҳим мазмуни бўлиб, ўқувчиларни маънавий дунёсини бойитиш, ижодкор ёшларда янгича ёндашувларни шакллантиришда, ҳар томонлама камол топишида беқиёс ўрин тутади.

Адабиётлар рўйхати

1. Ўзбек тилининг изоҳли луғати: Т: Ўзбекистон Миллий энциклопедияси. 135-бет.
2. Ўзбек тилининг изоҳли луғати: Т: Ўзбекистон Миллий энциклопедияси. 27-бет.
3. Самадов А.Р. Шахс эстетик идеалининг шаклланиши ва ривожланиши муаммолари. Фан доктори (DSc) диссертацияси автореферати. –Самарқанд, 2020. –Б.25.